

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztőnek, anyagiak a lap tulajdonosnak küldendőek.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyitlér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden lincstől 30 kr.
 A hirdetések Bittermann Nándor könyv- és könyvnyomdá-jában és a szerkesztőnél fogadtatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Budapest, 1891. okt. 19-én.

„Flectere si nequeo superos, acheronta movebo!” E kétségbeesett mondás színvonaláig süllyedt le tehát gr. Apponyi Albert. Ha nem tudott zöld ágra vergődni, az óhajtott hatalomhoz jutni a közjogi alap terén való opponálással, kiadta a jelszót a kiegyezés „fejlesztésére”, ha nem talált táborra a közjogi alap hívei közt, átvándorolt a szélsőbalhoz, ennek engedményeket téve s azokért fegyverbarátságot, szövetséget kérve. Ha nem fogadta el a lapjai által nyíltan felajánlott tüzöt gr. Szapáry, legyen hát ellene „késig” menő harc és ebben segítsen Ugron, gr. Szapárynak legdühösebb ellensége — mint mondják, meg is kötötték együtt a szövetséget Medgyesfalván, Erdélyben, hol a megyei közigazgatást államosító reform miatt gr. Szapárynak a megye feletti uralkodáshoz görcsösen ragaszkodó sok nemes ur elkeseredett ellensége.

Ki van adva a jelszó az ellenzék egész vonalán: minden áron meg kell buktatni az uralkodó többséget, de még inkább minden eszközzel meg kell buktatni, lehetlenné tenni gr. Szapáryt. Szemmel láthatni, hogy az agyargó ellenzéki düh Szapáry személye ellen forr, minden ellenzéki erő ő ellene tör. Vele Feinde, vele Ehre! — mondja a német közmondás. Nem utolsó erejű tölgy az, melyet megdönteni annyi tejszét forgató kar feszül. Csak az a szerencse, hogy a karok gyöngek s a fejszék éltelenek.

Mért e féktelen szenvedély Szapáry ellen?

A szélsőbal indokait tökéletesen értjük. E párt, mely az 1867-iki közjogi alapot perhorreskálja s nagyrésze titokban vagy nyíltan Kossuth elveinek hódol s forradalmi alapon áll, gr. Szapáryban a kiegyezés legrendíthetlembb örét gyűlöli. E párt a hatvanas évek emigrációjának politikáját tartja szem előtt: tudja, hogy a monarchiára válságos külügyi összeütközések következnék s azt az időt véli alkalmasnak a kiegyezés megbuktatására, a Magyarország s Ausztria közti kapocs szétszakítására. (Ezért akart a féktelen természetű Ugron a delegációba beválasztatni: hogy a delegáció intézményét — Magyarország s Ausztria közti kapcsolót, demagóg beszédekkel, viharos jelenetek felidézésével szétrobantsa, lehetlenné tegye.) Feleli, hogy e számítás

1866-ban is csüttörtököt mondott, pedig akkor Magyarország s Ausztria közt, a magyar nemzet s uralkodója közt meghasonlás volt. Feleli, hogy a kiegyezés az ellentéteket áthidalta, a jogait visszanyert nemzet s koronás királya közt a bizalmat visszaállította. Feleli, hogy a nemzet itélmi tudó óriás többsége a közelgő válságos időkkel szemközt a nemzet s a magyar állam biztonságát a monarchia mostani államformájában látja, melynek kifelé egységes ereje hatalmas szövetségeket szerez, ellenségeit — köztük nemzetünk halálos ellenségeit is — aggódo repektusra kényszeríti. Értjük a szélsőbal dühét, melyel gr. Szapáry pozícióját ostromolja: ő a kiegyezésnek a nemzet jövőjét biztosító ezen hatalmas bástyának legéberebb s leghajthatlanabb védője; de azt nem értjük, hogyan feledheti, miszerint gr. Szapáry mögött e védelemben a nemzet óriási többsége áll s így ádáz rohamai sikertelenül törnek meg mint tomboló hullámok a partok szikla-rengetégen.

De Apponyi mostani magatartása egyszerűen érthetetlen. Ő, aki a kiegyezés hívének vallja magát s annyira ostromolta állítólagos korrupciója miatt az elmúlt Tisza-korszakot, Szapáry gr. ellen élethalál-harcot kezd, a ki e kiegyezést védi s a korrupciót a hivatali s közszereplési visszaéléseket tüzzel-vassal irtja, üldözi. Azt reméli talán, hogy midőn Szapáry legelszántabb ellenségének mutatja magát, akkor barátjaul nyeri meg a Szapáry korrupció-ellenes magatartása miatt fenyegetettek táborát? Az igaz, hogy Szapárynak emiatt számos ellensége van, egyik közülök az ő személyes üldözésére lapot is indított. Sok ellensége van szigorú kötelesség-érzete miatt az államhivatalnokai karban is. Álljon erre itt e jellemző bizonyíték. E sorok írója egyik multkori cikkének az a passusa, mely hangsúlyozta, hogy: ime az ellenzék által szívtelen nagyurnak kikiáltott Szapáry szíve esett meg Magyarország sorsának intézői közt először az elégtelen fizetési hivatalnokok sorsán, egy magasabb rangú hivatalnok szemei elé került, és ime ez az állítás valóságát nagy társaság előtt tagadni próbálta, kész lévén a történeti tényt meghamisítani, csakhogy a kötelességteljesítést szigorúan követelő Szapáryt kisebbítse.

Gr. Szapárynak sok ellensége van. De hát

mind a szélsőbalnak, mind a vele szövetkező Apponyinak ostroma meg fog történi a nemzet óriás többségén, mely a kiegyezés védelmében Szapáry táborát képezi. A választásoknál szigorun fog itélmi a nemzet, de legszigorubban Apponyi felett, a ki újonnan kiadott jelszávaival a kiegyezést bolygatók, aláásni akarók táborába állott, csakhogy nagyobb tábor nyerve a nemzet értékeinek rongálása árán is hatalmi aspirációit kielégíthesse.

Igazságügyi munkálatok. Az igazságügy-miniszteriumban — egyik enquette követi a másikat. Most a büntetőtörvénykönyv módosítására összehívott értekezlet tanácskozásai folynak és már megkezdődtek a polgári peres eljárás reformját vitató szakértekezlet ülései is. E héten pedig összeül a családi jog megvitatására egybehívott tanácskozmány. Az értekezlet előterjesztendő tervezet tartalmából a következő adatokat közölhetjük: A házasság kötésének feltételei azonosak a maiakkal; a cultus disparitas azonban megszűnik házassági akadállyal lenni, a keresztények és nem-keresztények is köthetnek házasságot a polgári hatóság előtt (szükségbeli polgári házasság). A katolikus házasság felbonthatlanságát a tervezet respektálja, de megengedi, hogy vegyes házasságoknál a nem-katolikus házastársra nézve a köteleket felbontsák (ugy, mint ma). A válóper bíróságairól a tervezetben nincs intézkedés. A házassági vagyoni jog tekintetében a mai állapotot fogadta el a tervezet, mely föntartja a közszereplést és a nő különvagyoni-intézményét. Kimondja, hogy a gyermek nem követelhet hozományt szülőjétől; megengedi a hozomány biztosítását a házasság tartama alatt, ha veszélyeztetése ki lesz mutatva. Az anyakönyvvezetés a felekezeti feladata. A gyermekek atyjuk, a leánygyermek anyjuk vallását követik. A törvénytelen gyermekek tartása iránt (a gyermek tizenkettedik életéveig) a természetes atyát nem az aya, hanem e célra kirendelt gondnok perelheti, a ki a természetes atyával az árvaszék jóváhagyása mellett egyezséget is köthet. Az exceptio plurium concubentium meg van engedve. Az örökbefogadás a bíróságok hatáskörébe tartozik. A tervezet az atyai hatalom mellett ismeri az anyai hatalom fogalmát, az anyának jogosultságával gyám kirendelésére.

Az elkeresztelési ügy a mi politikai körünket annyit foglalkoztatta annak idején, tudvalevőleg még mindig nincsen elintézve. Oly kényes érdekeket érint az s ez érdekek a kérdésnek olyannyira ellentétes irányu elintézését kívánják, hogy egyelőre lehetetlen volt véglegzni ez ügyet. Rómából most idevonatkozólag ismét szállingóznak hírek; ott is foglalkoznak azzal. E szerint az eddigi tárgyalások eredménye abban kulminál, hogy a római kuria hajlandó volna az 1868-ik törvénycikk akként való módosítását elfogadni, hogy ne a törvényben mondassék ki, hogy a vegyes házasságokból szá-

A „BÁCSKA” tárcája.

Az idegen.

(Radnicsics Brankó.)

Ott, a nagy sík tenger szélén,
 Hol a hajók állnak;
 Egy hajóbul ifju ajkán
 Bús dal zeng az árnyak:

„Oh, világ, te nyomorult! — s oh
 Szívem dült világa!
 Nincs a földön senkim többé,
 Árva vagyok, árva.

Apám, anyám lenn a sírban,
 Bátyám és nővérem.
 Kínese nincs már több szívemnek:
 Nincsen kiért élnem.

Oh, vihar, ha felzúdulva
 Rácsapsz a tengerre,
 Birkózol a hullámokkal
 S hányod az egekre:

Zengj, üvölts és vad haraggal
 Törd e hajót széjjel!
 Temess el a hullámsírba
 Rémes temetéssel!

Messzeségből, nagy távorból
 Jöttem én e tájra,
 Mint a kit szerelme üldöz
 Idegen világba.”

Igy az ifju. Míg a parton
 Egy szomorú lányka
 Könnyes szemmel ülve, hallgat
 Az ifju dalára.

Ottan ül ő — könnye omlik
 Olyan szivből, fájón!
 Eltakarja hattyu arcát
 S zendül ajka lágyan:

„Szüntesd, ifju, a fájdalmat;
 Osztra az szivemben:
 Ketten jobban elviseljük,
 Elviseljük — ketten.”

Dömötör Pál.

EGY FILOZÓFUS HÁZASSÁGA.

(Humoreszk.)

Írta: Del Toró.

Az őszi napsugár bágyadtan tekintett le a verandára, hol Szarvasy Grácián és az ő kedves hitestársa — a rokka-nyelvű Georgina mama — ültek és csemegeztek. Az oszonna után az öreg ur-rágyujtott öblös tajtékpipájára, melynek igazi antik művészettel kiállított ezüst kupakja alól égészínű karikákban emelkedett föl a „szűz” magyar dohány (akkor még nem volt monopolium) illatos füstje. Az öreg ur elmélázott az illatos bodor füst-fellegeken — mintha csak azon gondolkodott volna, hogy hej! mit is fognak majd az én unokáim egykor szivni — és észre sem vette, hogy a kedves élete párja turbékol mellette.

— Ugyan apjuk, hová gondolsz? Már egy fél órája, hogy leányunk — Kornélia — jövőjéről beszélnek neked és te meg sem hallgatod szavaimat.
 — Dehogy nem, dehogy nem, csak folytasd kedvesem.

— Hát tudod édes apjukom, mit gondoltam? . . .
 — Hogy nem sokáig szivünk már magyar dohányt.
 — Ugyan hagy már egyszer el ezt a pipa-politikát!

— Hát?
 — Hát azt gondoltam, hogy még sem volna az olyan megvetendő parthie, ha Palotay Kázmérnak adnók oda Kornéliát. Igazi szalon fiatal ember. Az a finom társalgási modor, az az udvarias magatartás, az a széles körű műveltség, az a mély tudomány, mely szemeiből kisugárzik, s az az előékenység, melylyel leányunk iránt (meg a mama iránt) viseltetik, mind oly jeles tulajdonok, melyek más kéro felett nagy előnyben részesítik őt. Igaz, hogy csak most végezte be a bölcsészeti tanulmányt; de mához egy évre leteszi a tanári vizgát a doktorátussal együtt, s mily szép lesz akkor, ha azt fogják mondani az emberek, hogy ennek a Szarvasynak „tudós professzor” veje van! Az is igaz, hogy szegény, de hát ez lényegében mit sem változtat a dolgon. A „tudósság” mellett a szegénység elenyészik. De különben is Kornélia elég gazdag hozományt fog kapni (illően a Szarvasy névhez, veté köze az öreg), mit Palotay szorgalma és munkássága bizonyára növelni fog. Én inkább akarom leányunkat egy szegény, de munkás és szorgalmas tudósnak, mint egy gazdag, de préda földesurnak adni; mert ami fő: szivből szeretik egymást.

De már erre az öreg ur is megszólalt, mert egy kissé erős volt a bors, amit az „anyjukom” az orra alá tört.

— Asszony, mondom, hogy most már elég legyen a „kukli prédikációból”. Meguntam a sok üres beszédet. Mondtam már, hogy szegény professzornak nem adom a lányomat. Egy szó annyi, mint száz!

— És miért nem — ha szabad kérdenem — kötekedék Georgina mama?

— Tudod, hogy én a professzorokat ki nem állhatom! Már diákkoromban megfogadtam ezt. Mert akármilyen diligenter frekvéntáltam is az iskoláimat, mégis mindig . . . de hát ez nem ide való dolog. Elég az hozzá, hogy ők az okai annak, hogy a mostani képviselőválasztásnál is megbuktam (pedig temérdek pénzembe ke-

maozt gyermekek milyen vallást kötelesek követni, hanem az a szülők akaratára bízzák, kik azonban még a házasság megkötését megelőzőleg a bíróság előtt „egyezség” formájában kötelesek meghatározni, hogy születendő gyermekeiket milyen vallásban óhajják nevelni. Ez a megállapodás azután a „bírói egyezség” hatályával bírva és az állami hatalom által végrehajtható lenne. Már most azt a házassaló párt, mely a katolikus egyház tanainak megfelelő egyezséget kötött, a katolikus pap is koplálná, míg ellenkező egyezséget kötőket természetesen elutasítaná, a kikre nézve azonban mi hátrány sem származnék, mert házasságukat protestáns pap előtt kötötték meg. Ezen új elvi alapon természetesen a keresztelési anyakönyvek vezetése és más felekezeti lelkesi hivatalok értesítési kérdése, a tulajdonképeni elkeresztelési ügy újól lenne rendezendő. Mindenesetre megerősítésre vár a közlemény, mely nagyon magán viseli a találgatás bélyegét.

Üres főpapi székek. A nagyvárad „Szabad-ság” a zágrábi érseki székre vonatkozólag a következőket írja: A zágrábi érseki szék nagy gondot ad az intéző köröknek. Erre nézve, ugyancsak a nagyvárad papi körökben az a hír kelt szárnyra, hogy zágrábi érsekeknek *Széchenyi Jenő* nagyvárad kanonok is kombinációba jött a legutóbbi időben. *Széchenyi* — mint mondják — kintinően beszéli a horvátok nyelvét, csakugy, mint a magyart s hazafisága kifogástalan, modora, fellépése a mellett, hogy nagyurias — egészen megnyerő. Elválik és pedig úgy látszik nemsokára — folytatja a „Szabadság” — mennyiben mond igazat a nagyvárad Fama, mely már csak azért is érdekel bennünket, mert az megyénk egy általánosan ismert volt képviselőjéről beszél.

Zombor, október 19.

Bács-Bodrogh vármegye e hó 6-án tartott közgyűlésében az árvtári kölcsönök kamatlábának leszállítását határozta el. Indokul, úgy tudjuk, az szolgált, hogy az eddigi kamatláb mellett a pénzkészlet nem volt kikölcsönözhető.

A bácsmezei árvtár a tekintetben nem áll egyedül, mert Budapest főváros árvaszéke is ép a napokban tett előterjesztést a fővárosi tanácsnak, mimódon volnának az árvtárak, melyek után az árvtár magas kamatot fizet, olyképp elhelyezhető, hogy kamatvesztéséig címén az árvtárra költség ne háruljon? Kimutatta az előterjesztés, hogy a milliót már jóval felülhaladja azon összeg, mely az árvtárban kölcsönkeresők hiányában gyümölcsözetlenül hever, vagy mely aránylag csekély kamatláb mellett egyes pénzintézeteknél el van helyezve.

A közpénzek, ugy az árvtári, mint az egyes törvényhatóságok által kezelt, évről-évre nagyobb összegre rugó alapítványok és alapok pénzkészleteinek elhelyezése napról-napra több gondot, több felszólalást okoz. Míg alig egy-két évtized előtt a közpénzek kezelői megrohanásoknak voltak kitéve kölcsönök engedélyezése iránt, ma csak nehezen képesek folytatni a versenyt egy a vidéki, de még inkább a fővárosi pénzintézetekkel. Nem annyira a tőke bősége, mint inkább olcsósága folytán a hitelkeresők nagy tömege szivebben fordul pénzintézetekhez, melyek a kereskedelmi szellemet a földhitel terén is érvényesíteni tudják, hol az adós nem merev formások, kötvények, gyámhatósági szabályrendeletek kezei között nehezen mozogva, ingatlanainak nem egyszer alig egynegyed vagy még kisebb hányada erejéig nyerhet kölcsönt.

Részünkről nemsokára elérkeznek tartjuk azon időpontot, midőn a közpénzek eddigi elhelyezés módjával végleg szakítani és annak egyéb,

a jelenkori gazdasági felfogásnak inkább megfelelő alakjaival az illetékes köröknek foglalkozniok kell.

Ezek közül az elhelyezés azon módját, melyet egyes országos alapjaink, mint a tanulmányi, egyetemi, az egyes református közalapok, melyek pénzkészletüket földbirtokba, vagy mint az államvasutak nyugdíjintézete, bérházakba helyezik el, a törvényhatóságok által kezelt közpénzekre nézve nem helyesíthetők. Egyik részük ugyanis nem állandó, hanem csakis ideiglenes letét, amelyek pedig visszafizetésre kerülnek, aránylag sokkal kisebbek, semhogy kedvezőtlen termés és gazdasági viszonyok jövedelmüket nagy mérvben ne csorbítanák.

Szeged város, midőn legutóbb gyámhatósági szabályrendeletét módosította, vita tárgyává tette e kérdést, és egy tekintélyes kisebbség nyilatkozott a mellett, miszerint az árvtár készletei jövőre ne jelzálogkölcsonokba, hanem értékpapirokba helyeztessenek el.

Ha valaki ezen eszmét tiz-tizenöt év előtt veti fel, józít nevetésnél többet nem nyert volna, mert mindenki azzal válaszolt volna, hogy hiszen ezáltal a közpénzeket tőzsdéjétknek, a gazdasági helyzet legkülönbözőbb fluktuációinak tesszük ki és készen lehetünk arra, hogy árvtárunk pénzei egy szép napon elpárolognának. És akkortájt volt is e felfogásban valami. Ha visszaemlékezünk, hogy midőn a hetvenes évek végén a földterhentesítési kötvények kamatjövödelmének megadóztatása szóba került, azok negyvennyolc óra alatt 10—12% -al estek, ha emlékezünk arra, hogy 6%-os arányjárdékunk árfolyama éveken át névértékén alul állott, az akkori aggályokat természetesenek és igazoltaknak fogja találni.

E téren is szerencsénkre kedvezőbb fordulat állt be. A magyar állam hitele kiemelkedett a különféle exotikus államok társaságából, ma már a londoni piacon a magyar járadékot nem a chilei és török államkötvényekkel árulják együtt, a pénzügyvilág Magyarország hitelviszonyait egészségesekeknek, konszolidáltaknak tekinti. Láthattuk a legutóbbi években, hogy dacára a politikai és gazdasági válságok helyzeteknek, járadékaink, zálogleveleink árfolyama a napi események szülte ingadozásoknak alig voltak kitéve, hogy a papirok valóban tőkebefektetési papirokká váltak.

Távol vagyunk e téren ugyan még Franciaországtól, hol a takarékpénztárak betéteiket kivétel nélkül állampapirokba helyezik el, és ezáltal lehetővé teszik, hogy a francia járadék kamatai nem külföldre vándorolnak, azt hisszük azonban, hogy e kérdés már a közel jövőben a közpénzek kezelőire nézve a legnagyobb mértékben aktuálissá fog válni. Természetes dolog, hogy vállalati részvények, u. n. játékpapirok, komoly tőkeelhelyezés tárgya nem képezhetik, a közgazdaság örök törvényei szerint a magas, változó osztalék ép oly bizonytalan, mint a kártyanyereség. Értékpapirjaink két egymástól eltérően különböző osztályra oszlása a gazdasági életben már megtörtént, igaz, hogy az árfolyamjegyzék külön nem emlékezik meg róla, a mindennapi tapasztalat azonban bizonyítja. Már az állam azon ténye, hogy egyes papirokat óvadékképeseknek nyilvánít, míg másokat nem, feltünteteti a valódi tőkeelhelye-

zés és a szerencsejáték közti különbséget, és azt hisszük, anyagi konszolidációnak nem közönséges bizonyítéka lesz, ha közpénzeink azokba bizton, minden tőkevesztéségtől való aggály nélkül el lesznek helyezhetők.

Helyi és megyei hírek.

A hivatalos lap október 17-iki száma közli, hogy Haynald Lajos volt kalocsai érsek elhalálozás folytán a főrendibázi tagok sorából kitoröltetett.

Hivatalos vizsgálat. Sélley Sándor, a szedi kir. tábla elnöke, a mult hét utolsó napjaiban vizsgálta meg a szabadkai kir. törvényszék és kir. járásbírószéket.

Kinevezés. Mihálovics Dezső szedi kir. ítélőtáblai díjnok az újvidéki kir. törvényszékhez irnokká neveztetett ki.

Kinevezés. A szedi kir. főügyész Vidákovits Pál zombori fogházort az újvidéki törvényszéki fogházhoz őrmesterré nevezte ki.

Orvos választás. Cservenka község orvosává dr. Schneider Kornélt választották meg e hó 10-én.

Kegeletes adakozás. Az újvidéki róm. kath. templom építésére Hiersch Tivadar nyug. huszárszázados ezer forintot, özv. Parsetich Félixné kétszáz forintot adományozott. Ugyancsak özv. Parsetichné ömeltősága az újvidéki Rókus-kápolnának 150 frton csinos Jézuszive szobrot vásárolt.

Mindszentek napja. Tekintettel arra, hogy „minden szentek” napja a folyó évben vasárnapra esik, nehogy az ipari munkának vasárnapi szüneteléséről szőlo 1891. XIII. t. c. határozmányai következtében bárki is akadályozva legyen abban, hogy az említett napon általában követett kegeletes szokást az eddigi módon követhesse, az 1891. XIII. t. c. 3. §. a) pontjában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendelem. Kivételesen a folyó évben vasárnapra eső minden szentek napján egész napon át tarthatják: 1. a temetők, egyházak, si-ök és kripták díszítésére szolgáló cikkek árusítása s ehhez képest az ily cikkek árusításával foglalkozók boltjaikat nyitva tarthatják; 2. a temetők, egyházak, si-ök és kripták díszítéséhez szükséges ipari munka; 3. az említett célból az áruk és egyéb szükséges szerelvények szállítása. A fentebbi pontok alatt fel nem sorolt cikkek árusítására nézve, ugyszintén bármely más tekintetben az 1891. XIII. t. c. illetve az ez alapon f. évi július hó 1-én 37892. szám alatt kelt rendelet intézkedései irányadók. Ezen rendeletemről az alárendelt hatóságok, valamint a közönség megfelelő módon értesítendő. — Budapest, 1891. október hó 10-én. Baross.

Jegyzői szigorlatok. Az e hó 16. és 17-én jegyzői szigorlatokon képesítették: Nagy József, Hallosi Kornél, Huszágh István, Vörös Béla, Kerekes Albin, Barta László, Borovszky Ferenc, Rumbach Lajos, Poppovits Boskó, Kékits Bozsárd, Csihás József, Borovszky Kornél, Gyarmathy Béla, Hiel József, Börsök János, Szagmeiszter János, Kekezoivits István, Kobsits János. Hat hónapra vettették vissza egy jelölt.

Egy millió hold föld. A főpapi birtokok statisztikáját adják a következő számok: Az esztergomi érsek uradalma 72,724 hold, az egri érseké 41,950, a kalocsai érseké 92,256, a besztecebányai püspöké 31,243, a csanádi püspöké 12,304, a győri püspöké 18,090, a kasaié 8820, a nagyváradie 187,688, a nyitrai 13,409, a pécsié 24,604, a roznyóié 7181, a székesfehérvárié 7611, a szepesté 22,087, a szombathelyi 7591, a vácié 24,589, a veszprémié 64,735, az eperjesi gör. kath. püspöké 3676, a nagyváradie 137,744 és a vallásalap 157,330 hold. Az összes főpapi birtok megközelíti az egy millió holdat.

A cservenkai mezőgazdasági bank működését e hó 15-én újól megkezdete.

Montecelis és Capuetti. A Hunzingerek meg a Schuhok régtől fogva ellenséges viszonyban álló új-szivaci két család. Végre kitört belőlük a düh s azon alkalomból, hogy Hunzinger a tavasszal a nagy eszözés következtében megáradt ház előtti csatornán a vizet akarta Schuhok felé levezetni, a két család összekapott

rült), mert hát... hej az a szolnoklat... szolnoklat... mert hát sosem tudtak belőlem szonokot faragni. Különben is gyűlöltöm őket, punktum! Annak a tudós jelöltnek a házam ktszöbét átépíteni többé nem szabad, Kornéliát meg majd kiábrándítom az első szerelemből. — Ve nini, most veszem észre, hogy már hétre jár az idő, hét órákor pedig a „körben” kell lennem, különben fuccsa a „kláber” parthienak. Ugy van az, ha az ember beszédbbe ereszkedik az asszonyokkal, mondjon le előre is a napi teendőiről, mert azok az ablakfülkébe legalább is tíz mértföldre terjesztik ki és akkor is az övék a legutolsó szó. — De most már megyek, Isten veled, ne emészd nagyon magadat!

— Pá-á-á! — hangzott szeliden Georgina mama ajkairól a legutolsó, akarom mondani a *bücsűszó*.

Szarvasy Grácián távozása után oda vette magát Georgina mama egy ablakfülkébe és titkon férje után kandikált, ki lassan ballagva, még egyre rázta szürkülő fejét, mert sehogysem tudott megbarátkozni ama gondlattal, hogy leánya professzorné legyen.

Szarvasyné pedig ezalatt az ablakfülkében tovább szötte terveit és nem minden hízegés nélkül mondogatta el magában azt, hogy: mégis csak üdvös az a „papucs-kormány” reánk asszonyokra nézve.

Mialatt mindezek Szarvasy Grácián házában történtek, addig egy fiatal ember íróasztala mellett tépelődött gondolataival, hogy azokat papírra tegye, de, bár százszor neki kezdett az írásnak, egyetlen egy mondatot sem volt képes kikerekíteni, s utóljára is abban kellett hagynia a levélírást, pedig a jövendőbeli ipa uránál akart alkalmatlankodni néhány sorrall, hogy imádot Kornéliájának a kezéért esedezzen.

Fölgrott íróasztala mellől, oda csapta a tintát, tollat, papírost egy sarokba és nagy dühösen összeszedta — gondolat tizenkét nyelven — a Műszáját, mert most az egyszer teljesen megtagadta tőle a szolgálatot.

Azután föl-alá járkált a szobájában, mélyen elgondolkozva azon, hogy miként lehet egy ember, aki annyi fioczfót tanult — mint ő is — oly félénk és gyáva (azt persze nem akarta mondani, hogy tudatlan), hogy még

egy kis levélkét se tudjon összetakolni — tudományának gazdag tárházából — leendő ípjához!

Hja! az élet folyófőjája egészen másra tanítja az embert, mint a mielőlepte poros könyvek holt betűi.

Hanem csakhamar kiverte agyából boros gondolatait ama „stokius” bölcsellett, hogy hát ugyis hiába fáradozott volna, mert az öreg ur kérelhetetlen és a leányát nem adja neki. Punktum.

Azután leheverészet puha pamlagjára és egy cigarettá bodor füst karikái mellett eldudolta magában azt, amit a szerelmesek szoktak, ha fülig szerelmesek, de a vak sors csak a „plátói” szerelmet engedi nekik élvezni; eldudolta azt, hogy:

„A szerelem, a szerelem,
A szerelem sötét verem;
Beleesetem, benne vagyok...
A szerelem rabja vagyok.”

Majd ismét fölkel és föl-alá sétálgatott, mialatt néha-néha egy egy tekintet vetett a fali tükörbe, hogy csakugyan ő-e az a félénk, de mégis eléggé csinos legény arra nézve, hogy egy anyagi teremtést meghódíthatott magának. Mert szó ami szó, de Palotay Kázmér helye egy legény volt. Kareszi, nyulánk természetéhez igen jól állott a kissé hosszukás halavány arc, melynek magas, szabályos homlokát éjszötét göndör fürtök árnyékolta be. A finom metszésű görög orr alatt pedig a pörge fekete kis bajusz igen jó benyomást tett a szemlőre, melyet még inkább fokozott a mosolyra nyíló pirokás ajak. S ha hozzá vesszük, hogy az alig 25 éves fiatal ember még nagy tudományu bölcsész is volt, még az irigység sem találhatna ellene gáncsol. Pedig hát Szarvasy Grácián hallani sem akart felőle; de annál jobban a leánya, aki a szépség és mély tudomány mellett, még a jellemet is becsülte benne.

Palotay Kázmér éppen a kalapját készült csurgóra csapni a fején, hogy kísétáljon a szabad természetbe és annak lágy ölen tovább széhesse szerelmes gondolatait, midőn egyszerre halk kopogás hallatszott ajtaján. Alig hangzott el ajkairól a „szabad” szó, már is bentermett egy liberias szolga a szobában, átnyújtván neki egy rózsaszín borítékba öltöztetett parifimos levélkét.

Kázmér átfutotta a rózsaujjakkal irt levélkét és intett a szolganak, hogy eltávozzon. Midőn a szolga eltávozott, kebelére szoritotta a piciny kis levelet és ujjongott örömben. A levél Kornéliától jött s ez állt benne:

„Kedves Kázmér! Fontos közleni valóm lévén, a szokott sétateliünkön, ölelő karjaim közé várva várak, ma esti hat órákor. Csókol: Kornéliától.”

Mint midőn a nap égető sugarai által elfonnyasztott virág kelyhe a lány meleg eső tütő cseppjeiből új életerőt merít, úgy merített Kázmér is Kornélia levélkéjéből új reményt és bátorságot a kirtásra és küzdeésre, mert világos volt előtte, hogy találkozásuk célja nem lehet más, mint jövendő boldogságuk megbeszélése.

Alig várta a hat órát. Ugy tetszett neki, mintha a lomba idő rozzant szekere most lassabban döcögne, mint máskor. Szerette volna, ha az óramutató 2—3 órat egyszerre átugrott volna. Az azonban méltóságjeljesen forgott most is csak tengelye körül, nem törődve azzá, hogy két szerelmes szív vágyakozik egymás ölelésére.

Végre elérkezett a kínos perc. A kakukos óra érc-hangján kikakukolta a „hatot”, Kázmér pedig fogta kalapját és sétatálcáját és ment, futott, rohant, mint a száműzött, a találkozási hely felé — a parkba, néha-néha oldalba köszöntve az utjában akadékoskodó „perszonákat”.

B... város délkeleti oldalán gyönyörű park terült el, melyhez rezgő nyárfákkal szegélyezett széles „allé” vezetett. A rezgő nyárfák ezüst színű leveleivel játszódozó pajzán esti szellő pedig a park virágainak balszamos illatával töltötte be a sétatők andalgó kebelét.

Maga a park ezer és ezer színű illatos virágokat dédelgetett lágy ölen, mi a szerelmeseknek valódi kéjes érzetet nyújtott. A park közepét csergedező patakocsa kristály tiszta vizének csacsogó habjai szedelték keresztül s hangos locschanással — mintha csak a szerelmesek cuppanó csókjait akarták volna visszhangozni — futottak kavicsos párnák közt a park vége felé, hol százados tölgyek lombos koronái intették feljök a bücsű szózatot. Még egy csacsogás, még egy locschanás és há-

Melléklet a „Bácska“ 81-ik számához.

s jól elnásárgolták egymást. Hunzinger meg az egyik Schuhok 20 napig feküdt bele. Eddig csak érthető lenne a dolog, hanem ami most jön, az klasszikus. Hunzinger fejlejtette a Schuhokat, hogy megverték, a Schuhok ugyanezt tették Hunzingerrel. Hunzinger négy kifogástalanul valló tanuval igazolja, hogy ő nem ütött senkit, a Schuhok három tanuval meg azt igazolják, hogy Hunzinger ütött, de ők nem. Tessék kiigazodni! Mindkét fél verésre lett verve, de mindkét fél igazolja magamagáról, hogy nem ütött. Az e hó 17 én tartott végtárgyalást elhalasztották s így csak a jövőben fog majd kitűnni, hogy lehet valakit verésre verni, anélkül, hogy hozzá kellene érni. Hunzinger dr. Baloghly Ernő, a Schuhokat Kozma László ügyvéd védte.

Bécsi lányok a szomszédban. Népszinműbe illő érdekes dolog ez a szerelmes történet, a bécsi lányok története, akiket lehozott Magyarországra egy szomszéd városba a szívük a szeretőjük után. Az özred legényei egy év előtt sebes ostrommal foglalták el a nevezetes bécsi szobalányok és szakácsnők szívet s az okkupált területet meg is tartották. A „szük nád-rág“ ez a magyar katona jelzője Bécsben) roppant hőstiasokat csinált. S most az őszszel, hogy nem egy, hanem egyszerre két esztendő sorból hazajött a legények eleje, igen sok szív maradt ott fent Bécsben szerelem nélkül. Bus állapot volt biz ez. Nem igen álltak meg sírás nélkül. S a könyv után a tett következett. S ez a tett abból állott, hogy felmondtak a szolgáltatást a bécsi lányok s ott termettek Sz... n, akik azóta már civilmondurban keresik a kenyeret. Nem is egy, sár kettő, hanem egész tucat számra vannak, akiket idehozott a szívük. A cselédelhelyező intézetekben naponként jelentkezik egy-két bécsi lány, csinos szobaciusok, akik mind az ő régi ismerőstüket keresik.

Művészet és irodalom.

Dr. Pataj Sándor versei. Verseimet, melyek 10 év alatt részben a „Bácskában“, részben a főváros szépirodalmi lapjaiban, mint a Vasárnapi Ujság, Ország Világ, Fővárosi Lapok, Magyar Salon, Képes Folyóirat, Képes Családi Lapok, Urambátyám, Cstökös, Magyar Figaro, Magyar Háziasszony, Hölgyek Lapja, továbbá Almanachokban stb. megjelentek, összegyűjtve kiadom. Kérem, azokat, akik verseim iránt érdeklődnek és azokra előfizetni szándékoznak, sziveskedjenek az árt (példá-nyonként 1 frt) újévig hozzám beküldeni. Gyűjtők 5 példány után egy tiszteletpéldányt kapnak.

Hány 48-as honvéd él még? Az 1848—49-iki honvéd-névkönyv, melyet az orsz. honvédegylet megbízásából Mikár Zsigmond szerkesztett, már elhagyta a sajtót és most van szétküldés alatt. Érdekes a könyvben kimutatott végeredmény, mely szerint jelenleg összesen 39,059 negyvennyolcas honvéd él Magyarországon. Lehet, hogy ez a szám nem pontos és többen is élnek a szabadságharc katonái közül, de csak ennyien vannak még, kik okmányilag igazolták honvéd voltukat.

Helységnevtár. Emlegettük, hogy a helységnevtár hivatalos kiadásán dolgoznak, mely állami kiadásban fog megjelenni. A munka ez ügyben szerényen folyik már. Az országos m. kir. statisztikai hivatal a legutóbbi népszámlálás adatainak felhasználásával most szerkeszti azt, s a jövő év elején jelenik meg. A munka két részből fog állani az általános rész magában foglalja a megyei és járási, a törvénykezési, tanügyi és egyházi, közlekedési, földművelési, katonai és pénzügyi beosztást. A mit értéke ezáltal a régi helységnevtárakkal szemben az által is emelteni fog, hogy az általános részben, a megyei és járási beosztásban az összes községek lélekszámát, továbbá nemzetiségi és hittekezeti viszonyait is számszerint közölni fogja a legutóbbi népszámlálás alapján s ez adatok közlésénél másutt sehol sem fognak közöltetni. A betűrendes rész, mely a tulajdonképeni Magyarországot és Horvát Szlavon országokat elkülönítve tárgyalja, az egyes helységeket mutatja betűsoros egymásutánban és pedig a községeken kívül a pusztákat és telepeket is. A munka ára, nagy terjedelme dacára, kemény angol vászonkötésben 4 frt

tak megett elmarad a szerelmesek földi „paradicsoma“, az emberi kezek remekműve, a gyönyörű park.

Itt várta be Kornélia Kázmért. Itt egy sűrű cserjékkel és bódító illatú rózsákkal körülkerített föld pázsiton, hol a csendes magányt csak a bájdaló zümmölő isteni hangja törte meg. Fáradt tagjait ott pihentette az anyaföld kebelén, míg hullámzó kebeléből fel-feltörő sóhajok repültek a magasba. Boldogan elbrándozott a szabad természet mosolygó ege alatt. Oly andalító, oly édragadó volt e pillanatokban angyali alakja, mint maga az isteni Vénus! Finom metszésű gömbölyded arca, mint a nyíló rózsabimbó, kipirult a szerelem tüzetől, melyre a lenyugvó nap aranyzócsókot hintett. Szellemes, nagy kék szemét, melyekből a lélek legtisztább tükre mosolygott a szemlélő felé, két sötétfelete szemöldív környezte, mintha csak „Ámor“ nyilazó tegye lett volna ott kifejezve, hogy szíven találja a közelgő „Adonist.“

A dús fekete hajzat, melyhez csak a viharos ég koromsötétsége volt hasonlítható, hullámos fűrtökben hófehér keblére simul, talán azért, hogy beárnyékolja azt a marvány oltárt, melyen a szerelem örök tüze égett, talán azért, hogy a kőbor parki szellő pajzán játékaul el ne kapkodja.

Es az ajkak! Oh, azok a biborpiros ajkak félig nyitva, félig csukva voltak, mintha csak megigézni készülték volna az azurkék égbozótat! Olyan volt Kornélia, mint a mesebeli tündérek királynéja. Olyan, mint aminőnek a művész esetje az égi angyalt előváraszolni tudja: ajk ki nem mondhatja, toll le nem írhatja!

Amint Kornélia okos kék szemét a viruló rózsabokrokon ábrándozva körüljárta, merengéseiből egyszerre csak a megrörrenő avar zizegő hangja riasztotta fel. Kázmér előtte állott.

Mint a fűrge ózike, ugrott fel Kornélia fekhelyéről s bárszony karjaival Kázmér nyaka köré fonódott. Né-hány pillanattig csak a két szerelmes szív hangos dob-banása volt hallható. Végre a néma ceendet Kázmér törte meg, alig hallhatóan sugdosva valamit imádjottja piciiny füleibe.

— Ah Kázmér — válaszolá Kornélia — nem érzem magamat igen boldognak. Te nem is gondold kedvesem,

előfizetési árban van megállapítva, bolti ára azonban 7 forint lesz. Aki az előfizetési árat előre beküldi, az a munkát bérmentesen kapja meg posta útján. Ugy az előfizetési pénzeket, valamint minden a helységnevtárra vonatkozó levelezést közvetlenül az orsz. m. kir. statisztikai hivatalhoz (V. Rudolf rakpart 6. sz. a.) kell küldeni.

Szinészet.

A szerb társulat néhány modern vigjáték színrehozatalával, alkalmat ad más színházakkal való összehasonlításokra. A „Szabin nők elrablásában“ Dimitrievits jó színigazgatót alakított. A „könyvtárakban“ szintén jó volt a színész, kit csaknem minden előadásból meg kellene említeni. E darab legfontosabb jelenete az, mikor az öreg Macdonald (Petrovits) Róbertet (Topalovits) öcsésének véli és ez által az egész bonyodalmat előidézi. E nehéz, és valószínűleg jelenet nagy közvetlenséggel sikerült. Szombaton érdekes melodramai zenekísérettel igénylő színművet „Simon káplár“ adták, melyben a címszereppel Dimitrievits sikerrel küzdött meg. A zenét Blazsek tanár dirigálta. Vasárnap egy tehetséges szerb írónak Bán Mátyásnak eredeti tragédiáját adták: „Mejrimát“ Botitsné, a társulat legjobb nőtagjával a címszerepben. — Általában igen nagy látogatottságnak örvendenek az előadások.

Ipartestületi zászlószentelés.

Ipartestületünk magasztos ünnepet ült vasárnap, olyant, a milyen egy-egy testület vagy egyesület életében csak egyszer fordul elő. Ekkor szentelték föl nagy ünnepi aktusok között a zászlót, hogy az összetartásnak, az összetartó munkának eme külső jelvényére az egyház is megadja nélkülözhetlen áldását.

Oly ünneppé tették e napot iparosaink, a melyet az egész város közönsége, minden polgára, rang- és társadalmi osztályra való különbség nélkül, egyaránt megült; a minek kifejezését látnuk abban is, hogy a zászlónyelbe városunk mindennemű társadalmi osztályá-hoz tartozó polgárai egyaránt siettek bevérni a számukra fönntartott szöget. E mellett a hatóságok és az egyes-ültek is részt vettek, mint ilyenek, az ünnepen, a mennyiben testületileg vonultak ki a saját zászlójuk alatt.

Az előkészületek már hosszabb időn át folytak s az utóbbi napokon valóban lázas tevékenységet fejtett ki a testület.

Szombaton délután a fél négy órai vonattal már érkeztek vidéki vendégek is, a kiknek fogadására a rendező bizottság néhány tagja ment ki. Ugyazintén a féltről jövő esti 9 órai vonat is hozott vidéki vendégeket. Ez este a testületnek saját helyiségében lévő vendéglőjében az idegenekkel a rendező bizottság ismerkedési estélyt tartott.

Vasárnap reggelre a város főbb utcái és terei, a melyek a fölvonulásra ki voltak jelölve, teljesen ünnepi díszet öltöttek. A házak föl voltak lobogóva, az erkélyeken és az ablakokon mindenütt tarka szőnyegegk lögtak alá, hogy ezzel is elismerjék az esemény jelentőségét, az ünnepe nagyságát.

Kilenc óra felé összegyűltek a vőfélyek a Vadász-kürt szállóban, a honnan azután ismét szétmentek a koszorulányokért; negyven fogat robogott szét a város minden részébe. Innen indult ki az ötvennél több kocsi-ból álló hosszú menet a zászlóanyáért, idősb Husvéth Istvánnéért; résztvettek e menetben: a rendezőség (élükön Frey Imre elnökkel, Zsuffa Vince ipartestületi jegyzővel és dr. Thurszky Zsiga ipartestületi ügyész-szel) és a koszorulányok számszerint 41-en, vőfélyeik-

kel. A zászlóanyát Frey Imre elnök vezette föl. A díszes kocsi, mely valóban impozáns látványt nyújtott a szemlélőnek, id. Husvéthnak lakásából a fútcán és a Szt. Háromság téren át vonult a róm. kath. templomba, a hol 10 órakor fényes istentisztelet tartott, Fehér Gyula apát-plébános celebrálása és az összes helybeli lelkészek segédlete mellett.

A zászló igen díszesen és gazdag aranyozással van kiállítva. Az egyik oldal közepén Szt. József képe látható, a másikon meg iparos eszközök (kalapács, véső, ácsvonalzó stb.); az egyik sarkában az ország címere, a másikon meg a városé van föltüntetve.

A zászlóanya a zászlóra egy széles szalagot, ajándékozott, a melyen nagy és valóban vastag aranyhim-zéssel van fölírva a testület teljes címere és a zászló-anya neve; a szalag csokrán meg e jelszó van: „Test-véri szeretet!“

A Szent-Háromság téren, a városháza előtt egy nagyobb terjedelmű podium volt fölállítva, a közepén egy kisebb sátor szerű födött helylyel. A korzó összes padjait összehordták ide s e mellett igen sok szék is volt a közönség rendelkezésére bocsátva. A közepén levő pavillon igen díszesen volt fellobogóva, úgy hogy a sok nemzeti színű lobogótól alig látszott a deszka-alkotmány.

A róm. kath. templomban mondott mise után a közönség és a celebráló egyházi személyzet kivonult a szabadba, ide a városháza előtti emelvényre, a hol már vagy 3—4 ezrenyi főnyi publikum várta a tulajdon-képeni fölszenteles aktus megkezdését.

A fölvonulásban a szertartást végző apát-plébános és a papok egyházi ornátusban vettek részt, jelétül, hogy a templomban tartott szent mise folytatását képezték a künn véghez vitt szertartások. A zászlóanya az ipartestületi elnök karján és a koszorulányok vőfélyeik karján vonultak föl; előbbi a pavillonban elhelyezett fotellben, utóbbiak pedig a pavillontól jobbra és balra foglaltak helyet. Ugyancsak ide sorakoztak: a főispán, alispán, polgármester, a honvédség és a közös hadsereg tisztikara, az egyes testületek és hatóságok képviselői, az iparos dalárda, a kaszinó egyleti dalárda, a tüzoltó-egylet és a betegsegélyző egyesület, utóbbi három a saját zászla-juk alatt.

Ezekkel egyidőben ugyancsak egyházi szertartások között a gör. kel. Szt. György templomból jött baldachin alatt Kupuszárevits Lyubomir esperes plébános és fényes segédlete.

Apát-plébánosunk kezdette itt meg a szertartást azzal, hogy a kis szöszökre lépve a következő beszédet mondotta:

Krisztusban keresztény hívek!

Szép és nemes cselekedetre határozta el magát a zombori általános ipartestület, midőn kimondotta, hogy látható külső jelben is megtestesíti azt a belső erkölcsi felfogást, melyet működésében irányelvül kitűzött. E végre az előtünk lebegő díszes zászlót rendelte meg, s azt egyik helyén a kereszt diadalmas jelvényével, a másikon Szt. József képével s kezét fogó kézzel díszítette, kifejezve ez által tiszteletét és hódolatát azon közmondásos igazság előtt, hogy: „Embernél a munka, Istennél az áldás.“

Telhat munka és Isten; vagyis szorgalom és erkölcs, iparkodás és tisztesség, igyekezet és becsület, — ezek azok az ikerfogalmak, melyeket a mi derek iparos polgártársaink zászlójukra írva, nyitlan hirdetik, s egyuttal követik az Evangéliumnak azon örökérvényű tanácsát: „Imádkozzál és dolgozzál!“

a Fekete tenger; arról pedig hallani sem akar, hogy te imádozt kedvesem, az én aranyos kis feleségem légy.

— És miért ne? — vágott közbe hirtelen Kornélia — majd kapacitáljuk őt. A kedves mama is a mi pártunkon áll, ami igen jó jel; és én azt hiszem, hogy minden jóra fordulna, ha te, kedves egyetlenem, össze-szednéd minden bátorságodat és hozzá menve, kinyilvá-nítanád etötte lángoló szerelmünket. Ez esetben nem fogná megtagadni tőled a kezemet, mert nem ismerék oly közzivű apát, aki egyetlen gyermeke boldog jövőjét, szívtelenül csak oly könnyedén tönkre tenni akarná.

— Nem, nem azt én nem tehetem meg — szolt egészen megijedve Kázmér — mert ha volna is annyi bátorságom, hogy előtte megjelenjek, tartok attól, hogy valami ügyetlen „bölcseleti szolámmal C. durból“ kez-deném a dikciomat s akkor megástam volna magamnak örökre a siromat, mert még attól is megfosztana a ke-gyetlen sors, hogy az én „imádozt oltárképpemmel“ csak néha-néha is találkozzam.

— No, ezt a páratlan gyávaságot nem tételeztem volna fel egy férfiről sem, annál kevésbé te rólad, ked-ves Kázmérom — mondá felsóhajva Kornélia. S oly keserű volt e sóhaj, hogy a fájdalom forró könnyei újra végig peregetek bánatos arcán. Csakhamar erőt vett azonban magán és folytatá: Már látom, hogy nékem kell valami okosat kigondolni, ami közelébe hozhat atyámmak, mert a te filozófiád nem tanított meg téged az „írás“ szavaiként arra, hogy: „Legyetek ravaszok mint a kigyó és okosak mint az asszony!“

— Oh Kornélia, te valóban angyal vagy — mondá örömeiben Kázmér és ismét egy hosszú forró csókot nyomott Kornélia apró kacsóinak bárszony-havára.

Azután néhány pillanatra ismét siri csend állott be és a néma légbé nem vegyült csak legkisebbke zaj sem. Csak a két szempár — a szerelmesek „nyelve“ — ra-gyogott vakító fényvel. S ez a „nyelv“ bár néma volt, kifejezett mindent. Mert a legkésszölőbb „nyelv“ az, mely két szempár közt születik, melytől elsápad a férfi és reszket az asszony!...

A néma merengésből a biborpiros ajkak kacagó cuppánása riasztotta csak fel a szerelmeseket. A szere-

Bölcsen cselekedtetek ker. Polgártársak! midőn ezen jelszavat választottátok, mert ezt követve anyagilag boldogulni, szellemileg pedig üdvözülni fogtok; először ideiglenesen itt a földön, aztán pedig örökre a mennyben.

Erről fogok tehát veletek röviden elmélkedni, hogy a mai ünnep emlékezte titeket szilárdan megerősítsen abbéli helyes meggyőződésetekben, miszerint: a ki jól el tudja olvasni s helyesen megérteni, mit jelent lobogótokon egyfelől a szent kereszt jelvénye, másfelől Szt. József képe és az összefogott férfiúi kéz: az a hullámzó emberi élet minden változandóságai között biztosítani fogja magának egyrészt saját maga és családja jólétét, másrészt lelkiismerete nyugalalmát.

Valaha — nem is olyan régen — az iparosok — akkoriban még mesteremberek — egészen más életmódot folytattak, mint manapság; és pedig nemcsak magán életükben, hanem társadalmilag is, az ugynevezett céhekben. Akkoriban a legény és inas — manapság segéd és tanonc — valóságos tagja volt a mester családjának; részt vett háza örömeiben és bujában. Esténként együtt olvastak, beszélgettek; vasár- és ünnepnapokon együtt mentek a templomba, sőt nagyobb ünnep alkalmával az isteni tisztelőknél segédkeztek is, a többiek pedig — kiki a maga zászlaja alatt — emelték a körmenetek fényét és vallásos pompáját.

Ez a céhrendszer — ne keressük miért, — ma már a múlté; ennek romjain épült föl a szabad ipar, mely a tőkének alárendelte az értelmet, a gépeknek a kézügyességet, a gőznek az emberi erőt. Egyesek ezen korszülte reformok folytán persze töménytelenül felgazdagodtak, de a többség panaszkodik; az öregje tapasztalásból, a fiatalja hallomás után emlegeti a régi jó idöket, mikor az ipar, melyből ma alig lehet tisztességesen megélni, valósággal aranybánya volt a szorgalmasnak és ügyesnek. — Nem akarom azt mondani, hogy a szabad ipar csakugyan nem járult sokban a kézművesek helyzetének megnehezítéséhez; de nem vélek csalódní, ha azt vitatom, hogy kevésbé az ipar-szabadság, mint inkább a vele karöltve elterjedt erkölcsi szabadság ásta alá általában a munkások, és különösen a mesterek helyzetét.

Mert ma már nem úgy van, mint régente volt, hogy a segéd mesterében az ő jöltevéjét, második atyját becsüli, a mester pedig segédjében az ő munkatársát, nevelő fiát, jobb sorsának készsége előmozdítóját tiszteli. Hiszen a segéd folyton a mesterek zsarnokságáról olvas, a mester hátramaradásáért egyre a tőkét s gépeket okolja; mindkettő együtt pedig a könnyebb boldogulásnak hitvány zugiratokban hirdett módjai fölött elmélkedik.

No de ne színezzük tovább e sötét képet, mely korunkat munkáskérdés alakjában ugysis eleget foglalkoztatja; hanem nézzünk inkább be egy olyan műhelybe, a melyre a ti zászlótok emlékeztet bennünket, t. i. ahol imádkoznak és dolgoznak: egyszerűsége. Es ha tetszik az a derült kép, mely ott szemünk elé tárul, tegyük róla, hogy ha eddig nem úgy volt, nálunk a mi műhelyünkben is úgy legyen.

A ki imádkozik, az — mint a katékizmus tanítja — elméjét és szívét Istenéhez emeli. Tehát annak elméje az isteni törvények szerint, vagyis fennköltlen gondolkodik; annak szíve az evangéliumi tanácsok szerint, tehát nemesen érez. Az, ha mester, megmondja, hogy: „Mélto a munkás az ő bérére“; (Luk. 10, 7. — 1. Timót. 5, 18). — ha segéd, eszében tartja, hogy hűséggel és becsülettel kell szolgálnia gazdájának érdekeit.

A hol imádkoznak, ott nem káromkodnak s nem vadítják az örök imádat és tisztelet égi tárgyainak trágár meghurcolásával egymásnak erkölcsseit.

A hol imádkoznak, ott a kartársak iránt nem irigység és rágalom hallatszik, mert ezeket a hét főbűnök közé sorolta az Isten; hanem ott arról folyik a szó, hogy a jót el kell tanulni az ügyesebbtől, a tudatlant pedig szelid jóakarattal kell kioktatni.

A hol imádkoznak, ott tudják és megmondják, hogy a munkaadó a mesternek jötevéje és kenyéradója; tehát azt megcsalni bűn, becsületlenül kiszolgálni pedig Isten és ember által egyaránt megkívánt kötelesség.

A hol imádkoznak, ott nem csüggednek el a

lem mézédés pecsétje után kibontakoztak egymást ölelő karjaikból és ismét Kornélia vevé fel a szót.

— De most már megyek édes Kázmérom, mert a mama aggódhatik is miattam s hosszú elmaradásom feltűnést is kelthet. Holnap e helyen újból találkozzunk s hiszem, hogy fáradozásom biztos eredményre fog vezetni. Most Isten veled, maradj még néhány percig e lombok regényes árnyai közt, hogy találkozásunkról senki sem tudjon semmit, csak a bérecek ura, ki a szíveket alkotja.

— Pá... Isten veled!...

Még egy forró kézzel, még egy mámorító bucsicsók és Kornélia eltűnt a kanyargó rózsautak tömegeiben.

Az apró léptek ütenszerű visszhangja még Kázmér füleiben csengett, midőn fölemelte bágyadt szeméit a magasban uszó bárányfelhők felé és elmélázott azok szerelmes ölekezéseiben. Eszébe jutott, hogy mily bátrak ezek az ártatlan felhősékek és mily bátorítalan az ő szíve. Ezek ott fenn a magasban, közel az Ur zsámolyához, be merészelnék egymáshoz kopogtatni és egymáshoz simulva — éppen úgy, mint a földi szerelmesek — csókból olvadnak össze; és ő, itt e porhanyó földön, egy ember előtt — aki éppen úgy van agyagból teremtve, mint ő — nem mer megjelenni. Szinte elszégyenelte magát. Azután bucsút vett a magasban uszkáló fellegek-től, bucsút a mellette csacsogó patakocskáktól és a lombos parki erdő fekete árnyékától befedett kavicsos utakon hazafelé ballagott.

Othon sokáig nem jött álom szerelmes szeméire, mert a „mával“ már nem sokat törődött ugyan, de a „holnap“ lebegett folytonosan kíváncsi lelke előtt. Elővette tehát a hegedűjét és a „szarazfa“ sirt... sirt, hosszán... csendesesen, mintha csak a csillagokat akarta volna levarázsolni az égről!

Sirt, hogy majd a szíve repedt meg a fájdalomtól!

(Folyt. köv.)

bajban, remélnék a szorultság óráiban; de viszont nem is kérkednek a szerencsében, és vigyáznak a munkás föléletére, az egészségre.

A hol imádkoznak, ott folyton ébren van a lelkiismeret, mely megóv minden anyagilag és erkölcsileg káros botlásról; viszont serkent minden jóra, pontos szolgálatra, szelid modorra, türelemre és önképzésre. Ezeknek követése által pedig a műhely jó hírre, tehát egyre szaporodó feleket szerez; — a mester tekintélyben gyarapszik segédei és kartársai előtt; — a legény pedig a jó példán okulva biztosan lerakja jövő boldogulásának szilárd alapjait, a szakértelemet és tisztességtudást.

Tehát a hol imádkoznak, ott nincsenek napirenden az elbujálkodott éjszakák, az elkorcsmazott munkanapok, a túlköltekezések, az adósságinálások, és a hamis bukások.

De az olyan műhelyben, a hol az imádságtól nem fáznak, rendszerint a dolog is tökéletesen folyik. Mert ott azt is tudják, hogy az „imádkozás“ csak fele az evangéliumi parancsnak, mert rögtön nyomában van a másik fele: „és dolgozzál.“ — Az ilyen műhelyben minden egyes munkás önzettel forgatja szerszámát; mert tudja és tapasztalja, hogy őt a jól teljesített megbízást megbeszéli. Az ilyen iparos aztán kellemesen érzi magát műhelyében; nem vágyódik maszlagos szociál demokrata Eldorádó után; mérsékli igényeit a bevételekhez; takarékoskodik, a várta nyereségében csalódott. Az ilyen mester példája háznépének, kedvence ismerőseinek, köztisztelő tárgya a társaságban, megelégedett önmagában. Méltó kartársa az ilyen mester a ti lobogótokon diszlo védszentnek, s az összes kézművesek áldott előképének, Szent Józsefnek, a kit a mesterek mestere, Jézus Krisztus nevelő atyjául választott, s ezzel a kitüntetett szegény ácsmesterben az iparos világot mindenek fölött megbeszélte, az ő szent evangéliumát a saját választásával is illusztrálván, hogy nincs becstelenebb, emberségebb és szebben meg-szolgált kerest, mint az, mikor az ember keze ügyességével szerzi meg a mindennapi kenyeret. — Krisztus a maga tanítványait, az ő szent igéinek világszerte szétküldött hirdetőit is jó részben mesteremberek közül választotta, mintha csak jelezni akarta volna ezzel, mily egyszerűek a keresztény igazságok, s mennyire nem szükséges ahhoz a sok tanultság, hogy mindenki, a kiből a jó akarát meg van, erkölcsileg kiváló hős lehessen a legszűkebb műhely zugában is. A ti lobogótok ékesen és világosan fejezi ki, hogy imádkozni és dolgozni akartok; mert bizonyára a rajta ékeskedő Szent József képe munkára, a kereszt látása pedig imára buzdít benneteket mindenben.

Ó keresztény polgártársaim! Maradjatok is hűvek zászlótokhoz s a keresztet mindig halál! Hiszen a kereszt, mióta azon Jézus Krisztus bennünket drága vérevel megváltott, az egész művelt világon a legmagasztosabb symbolum, melyet csak ember alkothatott. Minél nehezebb sors jutott valakinek osztályrésztül, annál jobban, annál szívesebben ragaszkodik a keresztet; mert az e siralom völgyében jelképe az örökkévaló üdvösségnek, felelőnkben bátorítónk, erőtlenségünkben támaszunk, hajtóerőnkben mentő horgonyunk, ez fátárságunkban biztatónk, keserűségben édes reményünk. — Nincs a civilizált világban kegyeletes alkalom, a hol fölemelő hatását a kereszt nem éreztetné. Ott ragyog az a hatalmas királyok felszentelt koronáján, a vitézek érdemes mellén, a szűkek kebelén, a világvárosok dómjainak kupoláján s a falusi szerény kápolna toronytetjén. Ezzel fogadnak, a mint a világba lépsz, a keresztelő kutná; ezt csókoltatva áldja meg a pap esküdet; ezt csavarják leszegezett koporsódra, s a sir sötét éjszakájában is ez világít át fejednél a másik hazába; s ez fog majdan győzelmesen felragyogni az égen, ha az ember fia — mint Máté apostol mondja (Máté 24. 30.) „Eljövend a felhők erején nagy hatalommal és dicsőséggel itélni az eleveneket és holtakat.“ Amen.

A szöszékről lelépve, megáldotta és megszentelte a zászlót, a melyet egy magyar ruhába öltözött délceg iparos legényember tartott.

Ezek után Kupuszárevits Lyubomir gör. kel. esperes-plébános lépett a szöszékre és ő is beszédet mondott, melyet — szerb nyelven lévén tartva — nem áll módunkban — sajnos — egész terjedelmében reprodukálni. Erkölcsi fejtegetéseinek magvát a felebaráti szeretet és az összefogás fogalma képezte, a melyek jelentőségét a fölszentelés alatt lévő zászlóra, a munka nemességére, az iparra és iparosainkra vonatkoztatta.

Beszéde végével szintén fölszentelte és megáldotta a zászlót.

Ezek alatt egy-egy koszorúny koszorút kötött a jelenvolt tűzoltóegyleti, dalárdai és betegsegélyző egyleti, ugyszintén a szerb körmenet által hozott zászlóra. A szertartás egyes aktusai között meg az iparos dalárda három ízben énekelt.

Pont 12 órakor Fejér Gyula apát ur beverte Mayer Béla püspök és főkáptalani helynök aranyzóget a következő jelmonddal: „Megemlékezzél, hogy ünnepeket szentelj.“ Utána Kupuszárevits Lyubomir esperes ur beverte Brankovits György őszentése a patriarcha aranyzóget következő jelmonddal: „Najsigurujni osnov materijalnog blagostanja jeste rad i stednya.“ (Az anyagi jólét legbiztosabb alapja a munkásság és takarékoskodás.)

Aranyzóget vert még: Fejér Gyula apát ur „Embernél a munka, Istennél az áldás“, Kupuszárevits Lyubomir esperesplébános ur „Na svakom postenom radu pociva blagoslov Bozsiji.“ (A becsületes munkát az Isten áldása kíséri.) A zászlónya: „Isten áldd meg a magyar ipart“ jelmonddal; Baross Gábor keresk. ügyi miniszter ur önmagméltsága képviselőben Sándor Béla főispán ur a következő jelmonddal: „A mit a természet nyújt az ipar van hivatva az emberiség ezerféle szükségleteinek kielégítésére alkalmassá tenni; minélfogva az ipar az emberiség haladása és művelődésének egyik leghatásosabb tényezője. Ennek meg-gondolása bizonyára emelni fogja az iparos osztály önbecsülését, munkakedvét és haladásvágyát. — Kivá-

nom, hogy a zombori ipartestület munkásságát a legnagyobb siker kísérelje.“ Gromon Dezső honvédelmi államtitkár ur öméltsóságát szintén főispánunk verte be a következő jelmonddal: „Egyesült erővel“.

Vége Sándor Béla főispán ur öméltsósága saját aranyzóget a következő jelmonddal: „A mai ünnepen nyilvánuló testületi szellem és összefogás legyen állandóan a zombori iparosok erénye“.

Este, a „Vadászkürt“ emeleti helyiségeiben fejezték be a zászlószentelést. Olyan nagy bankettet rendeztek itt, a milyent Zombor városa egyhamarjában nem látott. A nagyterem és az ahhoz tartozó két mellékelem zsu-folva volt közönséggel, úgy hogy minden legkisebb hely el volt foglalva a termekben. Különbönb legjobban mutatja a bankett nagyságát a vendégek száma, összesen 540 ember vett abban részt. Szinte hibetetlennek látszik, pedig tény.

A nagyterem utcai falával párhuzamosan volt föllátva a főasztal. Ennek közepén foglalt helyet a zászló-anya, a főispán feleségével és leányával, az alispán, a polgármester feleségével, a cs. és kir. és a honvéd tisztikar, a város országgyűlési képviselője feleségével és a hatóságok főbb tisztviselői, ugyszintén az ünnep rendező bizottságának egy-két tagja. A többi helyek ebben a teremben a koszorúlánnyoknak és azok hozzátartozóinak volt föntartva. A két mellékelemben meg a többi vendégek foglaltak helyet.

A tósztok sorát Sándor Béla főispán nyitotta meg. Öfelségére, a királyra mondott felköszöntőjével. Utána Csibás Benő dr. polgármester mondott tósztok Baross kereskedelmi miniszterre, Fejér Gyula apát-plébános a főispánra, Rónay István prigl.-sz. iváni esperes a zombori iparosokra, Koczkar Zsigmond orsz. képviselő a zászlóanyára, Thurszky Zsiga dr. a város közönségére, Krizmanits Imre Koczkar orsz. képviselőre és végül Zsuffa Vince a papságra.

Öméltsósága a főispán szintén emelt még egy ízben poharat, alig mondott azonban pár szót, a nagy hőség folytán hirtelen rosszul lett s a termet kénytelen volt pár pillanatra elhagyni. Később, midőn jobban lett, ismét visszajött, de már nem fejezhette be beszédét s rövid időre távozott.

A vacsora után a nagytermet kiürítették s kezdetét vette a tánc. Az első négyest 84 pár táncolta. Az ifjuság reggeli félötig járta a táncot.

A résztvevő idegenek kétségkívül kedves emlékekkel távoztak innen, de kedves emlékeket szereztek a helybeli vendégek is. Mindannyiuk sokáig megfogja emlegetni a zombori ipartestület zászlószentelését.

Pulszky Ágost megyénkben.

(Eredeti távirat okt. 18.)

Pulszky Ágost, az ujverbázi választókerület orsz. képviselője, f. hó 17-én esti 8 órakor érkezett kerületébe. Az indóházánál (Ó- és Uj-Verbász választói nagyszámban jelentek meg fogadtatására. A képviselő tiszteletére rendezett társas vacsora igen szépen sikerült, mert a vasutról mintegy 30 kocsi kísérte oda képviselőjét, s az ott várakozókkal a szám 150—200-ra egészült ki.

A harmadik fogásnál megindultak a felköszöntők. Első sorban Schneeberger János ujverbázi ev. lelkész mondott felköszöntőt szellemesen és szépen ecsetelvén az alkotmány horderejét s végül mint ennek egyik harcosára, Pulszky képviselőre üritette poharát.

Pulszky Ágost képviselő a töle megszokott szabotossággal s szépséggel egy igen sikerült felköszöntőt mondott — annak előrebocsátásával, hogy politikai beszámolóját más helyen mondandja el — Uj- és Ó-Verbász községek egyetértésére, a lakosok boldogságára és jövő fejlődésére.

Felköszöntötték még a képviselőt Kis Gyula ó-verbázi s Wagner György uj-verbázi jegyzők, Markovits Dusan ó-verbázi helyettes szerb plébános.

Mindezekre Pulszky képviselő külön-külön választott a töle megszokott kedélyességgel.

Hogy ezekkel nem volt vége a felköszöntőknek, az bizonyos, mert dacára, hogy legnagyobb részt német ajku választó volt jelen, hallottunk magyar és szerb felköszöntőket.

Éjfél felé a társaság legnagyobb része eltávozott, előkészületeket teendő a már korán reggel Ó-Verbázon beszámolóját tartandó képviselő ünnepélyes fogadtatására.

Ma, 18-án, reggel 9 órakor Ó-Verbázon, 19-én reggel 9 órakor Uj-Verbázon tartandja beszámolóját, melyekről legközelebb értesítendem.

S.

Bács-Bodrogh megye monografiája.

Dudás Gyula dr. tisztelt barátom a „Bácska“ 79. számában kiváló fontosságu és igazi szakértelemre valló javaslatot tett a vármegye monografiája ügyében: hogy t. i. a szerkesztő bizottság gondoskodjék a budapesti országos és a bécsi állami levéltárak átkutatásáról. Ezen eszme,

melynek különben a monografia tervezetében nyomát nem találjuk, oly figyelemre méltó, hogy ennek érvényesítése nélkül a monografia egy esonka, tudományos tekintetben sok kifogás alá eső fogytékos mű lenne. Hazai okmánytárainkban, a vatikáni és Theiner-féle monumentákban kétségkívül találunk sok becses adatot Bács-Bodrogh vármegye multjára vonatkozólag; de sok, nagyon sok értékes adat rejlik a budapesti országos és a bécsi állami levéltárakban, melyek még soha napvilágot nem láttak. Így a budapesti országos levéltárban a török háboruk előtti idők tizedlajstromai teljes képét adják a két vármegyének, a községek névszerint való elősorolásával, az adózó lakosok névsorával, melyekből mind a vármegye helyrajza, mind annak nemzetiségi viszonyai pontosan megállapíthatók. A török háboruk idejéből fennmaradt adólajstromok s a telepítés korából való konskripciók a népességi hullámzatok összes változatait tárják elénk. Ugyanazok világot vetnek a vármegye régebbi urbaniális viszonyaira is. Azután meg ott vannak a bácskai katonai helyek. Az országos levéltárban levő összeírások a Bács-Bodrogh megyében valaha létezett katonai végvidéknek teljes képét tárják elénk. A grancsárok és csajkások teljes névsorával, községről-községre, a tisztekkel, a katonai helyeket birtokviszonyaikkal együtt előtüntetik. Nagyon tudom, hogy a grancsárokról irtak már szakmunkákat; ámde azok adatai a megye monografiájának keretébe úgy nem illeszthetők, mintha közvetlenül a forrásból merít az író. A bécsi császári levéltárnak kiváltképen a török háboruk után történt telepítésekre vonatkozó adatai értékesek.

Nines szándékomban elsorolni azon adatokat, melyek a levéltárakban található Bács-Bodrogh vármegye multjára vonatkozólag, csak rá akartam mutatni egynemely kiválóbb momentumra, melyeknek jóformán nyomát sem találjuk az okmánygyűjteményekben, dacára annak, hogy a megye történetének fontos kiegészítő részét képezik. Ezekből látható, hogy a főemlített levéltárak átkutatása a vármegye monografiájának megírásánál okvetlenül szükséges. Ugyannyira, hogy egy tökéletes és tudományos tekintetben kifogástalan művet a megye multjáról ezen levéltárak adatainak felhasználása nélkül adni teljes lehetetlenség. A történetírás jelentőségét az eredeti okmányok mindenkor nagyban fokozzák; de kiválóan fontos és szükséges a levéltári kutatás monografiák írásánál, melyeknek mint részleges műveknek éppen ebben van főjelentőségük, hogy a szakemberek előtt is ismeretlen adatokat felszínre hozzák és így hozzájárulnak az általános hazai történet kiegészítéséhez.

Ez okból nem győzöm eléggé figyelmébe ajánlani a monografia szerkesztő bizottságának Dudás Gyula t. barátom szakértői javaslatát. A vármegye monografiájának megírásánál okvetlenül használja fel a bécsi császári és a budapesti országos levéltár nagyrészt adatait. — Végül megjegyzem, hogy a megye egyházi történetében kiváltképen a plébániák keletkezése jön figyelembe. E célból a püspökségek levéltárai volnának felkutatandók. Igaz, Katona megírta a kalocsai egyházmegye történetét. De ő épp azon részt tárgyalja legkevésbé behatóan, melyre a vármegye monografiája főszólyt fektet. S azután ott vannak a többi felekezetek is. Itt tehát ismét levéltárak a kuttók, melyekből az írónak merítenie kell.

Érdúj helyi Menyhért.

Bácskai nemes családok.

Nem a bizonyára sokak előtt ismert góthai almanach intencióit tartjuk szem előtt, midőn itt Bács-Bodrogh vármegye nemes eredetű családjait röviden ismertetni óhajtjuk. Nem nemesi lajstromot akarunk írni, hanem az egyes családokat pár vonással fogjuk bemutatni, úgy, amint azok hiteles történeti adatok szerint a multban feltűnnek. Mert valamint a nemzet történetét a családok történetének beható ismerete nélkül megalkotni nem lehet, épp úgy a vármegye multja mindig hézagossá maradna, ha a helyben lakó családok származását, viszonyosságait s nevezetes tetteit nem ismerjük. Jelen cikksorozatunkban kizárólag a helyi történelem érdekeit tartva szem előtt, előbb a Bács-Bodrogh vármegyében lakó vagy ide be-

költözött ifjabb, azután pedig az idősebb nemesi családok történetét fogjuk vázolni.

I.

A Babócs család.

E család azok közé tartozik, melyeknek első ősei nem Bács-Bodrogh vármegyében laktak, hanem csak idő folytán, nevezetesen a mult században költöztek ide. A Babócsok ősi fészke Sopron vármegye volt, itt élt az a Babócs György is, aki valószínűleg a török háborukban szerzett érdemeiért 1690. táján I. Lipót királytól nemesiséget nyert. E György lett törzsatyjává azon Babócs családnak, mely Sopron megyéből Bács-Bodrogh megyében és pedig előbb Kucura és Deszpot-Szt.-Iván községekben, utóbb pedig Zenta városában telepedett le. Családi viszonyait, nemessé emeltetésének okait nem ismerjük, még pedig annál kevésbé, mert az eredeti nemes levél vagy elveszett, vagy a családnak talán Sopron vármegyében visszamaradt ágazatánál lappang. Csak annyi bizonyos, hogy Babócs György 1690-ben nemesi levelét Sopron vármegyében közgyűlésileg meghirdetett, a minek folytán e család a vármegye nemes családjai sorába iktattott.

Babócs Györgynek egy István nevű fia maradt, akinek fia II. István a mult század elején ismeretlen okból Sopron megyéből a Bácskaságra telepedett át. Valószínűleg Kucurán vásárolt birtokot s minthogy nemesi jogait Bácsmegyében is gyakorolni akarta, 1759-ben kérvényt nyújtott be Sopron vármegyéhez, hogy részére adnának nemesi bizonyítványt. A vármegye Sopron városban 1759. augusztus 9-én tartott közgyűléséből ki is adta a kért bizonyítványt, amely azután Bács-Bodrogh vármegyében még ugyanazon évben meghirdetett.

A Bácskaságra leköltözött Babócs családbeli II. Istvánnak két fia maradt, a kiknek egyike: András, kucurai, másika: József pedig deszpot-szent-iváni lakos volt. E két testvér, nem tudni mi okból, 1795-ben folyamodványt nyújtott be Bács-Bodrogh megye közgyűléséhez, a melyben az iránt esedezett, hogy az atyjuk, néhai Babócs István által Sopron vármegyétől nyert nemesi bizonyítványt újól meghirdetessék s annak alapján ők, mint Babócs István törvényes utódai, a vármegye nemesi sorába felvéssenek. A vármegye a két testvér kérelmét egészen jogosnak találván, az ugyanazon 1795-ik évi szeptember 17-én tartott megyegyűlésen a Sopron megyei nemesi bizonyítványt átírta és részükre kiadta.

Babócs József, deszpot-szent-iváni birtokos, úgy látszik, utódok nélkül halt el, mert családjáról többé mit se hallunk. 1829-ben már Babócs András sem volt életben. Kucurán élt azonban özvegye szül. Bakó Mária és egyetlen fia Imre. Ezt onnan tudjuk, mert Babócs András most említett özvegye, hogy a nemesi jogokat fia számára biztosítsa, újól nemesi bizonyítványért folyamodott a vármegyéhez. Bács megye most a család régebbi nemesi leveleit átvizsgálván s átíratván, 1819. évi október 18-án tartott közgyűléséből a kért bizonyítványt kiadta.

Babócs Imre kucurai lakosnak (nejétől, Németh Teréziától) négy fia gyermeke volt t. i. Mátyás, György, András, Imre, akiknek részére Bács-Bodrogh vármegye 1842. szeptember 26-án adott nemesi igazolványt. E négy testvér közül előbb Mátyás, kucurai birtokos és 48-as főhadnagy, utóbb pedig György halt el, aki a szabadságharcot mint lovashadnagy küzdötte végig, azután pedig az alkotmányosság beálltával zentai főbíróvá lett. Babócs András és Imre ma szintén zentai hivatalnokok.

A család cimere két mezőben kivont karddal vágató lovas képezi; a pajzsisak feletti koronán meztelen kardot tartó kar nyugszik, mellette jobbról s balról két-két nemzeti színű zászló.

Dudás Gyula.

A mai orvostudomány, a nagy közönség s a kuruzslók.

(Vége.)

A kuruzslók.

Franciaország valamely departementjában történt. — Egy szatócot kuruzslás miatt az illetékes bíróság elé citálnak a környékbeli orvosok, kik rengeteg adatot gyűjtöttek egybe ellene.

Igaz-e? — kérde a bíró — hogy önnek egész kiterjedt praxsisa van, gyógyít mindenféle beteget.

„Igaz” — felelé a vádlott.

S hogy meri ön ezt tenni, jól tudva azt, hogy csak diplomatikai orvosnak van megengedve a gyógykezelés?

„Hisz kérem én diplomatikai orvos vagyok!”

Ugyan kíváncsi vagyok oklevelére — szól gunyosan a bíró.

„Tessék.” — Evvel átnyújtá szabályszerűen kiállított orvosi diplomáját.

Már most azt nem értem, hogy miért gyógykezel ön mint kuruzsló, holott orvosi oklevelé alapján szabadon praktizálhatna.

„Kérem bíró ur! Eddigélé bárhol telepedtem le, mint orvos, az éhenhalás fenyegetett, így végkép lemondva pályámról, egy kis szatóc-üzletet nyitottam. Mihamarább alkalmam nyílt vevőimnek orvosi tanácsokat, házi szereket ajánlani, végre oly hirre jutottam, hogy igen jövedelmező orvosi praxsira tettem szert, okulva azonban a multakon, a világerő sem árultam volna el, hogy végzett orvos vagyok.”

„Si e non vero bene trovato.” Régi tapasztalatunk az nekünk orvosoknak, hogy ha a mi betegek gyógyulnak meg, ebben a közönség semmi csodálni valót sem talál, egészen természetes dolognak tartja. Ellenben gyógyítson meg valakit egy kuruzsló, ország-világra terjed a híre s csak úgy özönlik hozzá a publikum.

A közönségre nagyon ráillik e részben is a latin közmondás: „Mundus vult decipi” s bizony nem igen lehet itt mást tenni, mint reáhangyni „ergo decipiatur”. Vannak azonban esetek, hol ha tenni nem is igen lehet, elhallgatni még sem szabad.

A mi köznépünk műveltsége koránt sincs olyan, mint a művelt nyugaton, tehát sok esetben vezetésre szorul, másrésztől Magyarországon nem 10 frt egy orvosi vizit ára, mint Angolhonban, hanem 20—50 kr, sőt a szegény ingyen kap gyógykezelést minden községben s ingyen gyógyszert.

Tudva ezen körülményt, tudva másrésztől azt, hogy a kuruzslás részint közvetlenül ártalmas anyagok nyújtása, részint közvetve a gyógykezelésre alkalmas idő elmulasztása által mennyi kárt okozhat; első sorban kötelessége nemcsak az orvosnak, de a lelkesek s tanítóknak is, felvilágosítani a népet a kuruzslás s babonáskodás hátrányairól s az orvosi gyógykezelés előnyeiről.

Minő fontos dolog ez kivált nálunk, hol 50%-a pusztul el a szülötteknek 5 éves korukig! Hány csecsemőt, ki állítólag szemverésben szenved — pedig *bélmurtyja* van szegénykének — kineznek, itatnak mindenféle undok folyadékkal s csak haldokolva hozzák az orvoshoz, midőn már késő minden segítség, jöllehet idejekorán meg lehetett volna menteni.

Ha tehát megrovandó már az is, mikor a nép vezetői, lelkipásztorai nem igyekeznek e részben hiteket felvilágosítani, mennyivel inkább megrovandó, ha egy lelkes magamagát, vagy környeztetét kuruzslóval gyógytattja.

A nevek említése nélkül, mert nem támadás, hanem felvilágosítás a céloim, elmondom az esetet.

Az x-i plébános gazdasszonya eltörte a kezét, a községi orvos bekötözte. Alig futamodott el a híre a községben az esetnek, mindenki a hirhedt csontrakó kuruzslót X.-ről ajánlgatta s tele beszéltek az asszony fejét, miszerint nagy bajt okozott magának, mert keze másképp össze nem forr, ha csak a hirhedt csontrakó nem igazítja össze.

Az asszony a beszédre, plébános uram gazdasszonyára hallgatott s körülbelül 10-ik napra elküldött a csontrakóért, nagy épülésére az orvosoknak. Ez a már összeforrt készült csontokat széjjelhuzgálta, majd újra bekötötte s nagyképpen biztosította az asszonyt, hogy most már semmi baj sem lesz.

Szerencsére csakugyan nem történt egyéb baj, minthogy a gyógyulás pár héttel később következett be, mintha az első kötést rajta hagyják.

Legérdekesebb azonban a dologban, hogy a plébános ur hivatalos pecséttel ellátott bizonyítványt állított ki a kuruzsló részére — midőn ez a járásbírósnál fel lett jelentve — hol konstátálva a „helytelen orvosi gyógykezelést”, a kuruzslót mint az „emberiség áldásos jötevőjét” említi. — Sic!

Ha az illető orvos műhibát követett el, rendelkezésére áll akárhány orvos, ki azt egyrésztől igazolja, másrésztől a hibát helyrehozza.

De a plébánia-hivatal, mint olyan, nem illetékes sem a műhiba konstátálására, sem a kuruzslóknak elismerő bizonyítványok osztogatására.

Szerencsére ezen eset egyedül áll eddigélé s mi orvosok reméljük, hogy folytatása nem lesz.

Mert az a jó s rossz időben, éjjel-nappal fáradozó, egészségét számtalanszor kockáztató, rosszul javadalmazott szegény falusi orvos, bizonynyára nehéz hivatása közben humánus működésért támogatást várhat a lelkesztől, nem pedig azt, hogy a kuruzslót pártolja.

Reámutatván a mai orvosi tudomány örvedetes fejlődésére, azon viszonyra, mely köztünk orvosok s a közönség között fennáll, megemlékezvén a kuruzslókról is, — leteszem tollam azon reményben, vajha sikerült volna ezen viszonyok tisztázása s javítása érdekében a legcsekélyebb eredményt is elérnem.

Dr. Burtik Győző.

